

1. מבוא:

העבודה עוסקת במפגש בין גישת החינוך האנתרופוסופי לבין גישת החינוך הדתי. כיום קיימים בתי ספר המשלבים שתי גישות חינוכיות אלו במטרה ליצור חינוך טוב ומשמעותי יותר עבור הילד וזאת באמצעות חיבור המטרות המרכזיות השונות של כל גישה.

במרכז החינוך האנתרופוסופי, נמצאת האישיות החופשית והחושבת של האדם העצמאי, המסוגל לנהל את חייו מתוך עולם רוחני צרוף וכן, להשתמש בכוחותיו תוך דגש על עצמאות וחירות רוחנית מלאה כתנאי להתפתחות בריאה, על מנת לחוות את הקשר בינו לבין העולם של חומר, מרחב וזמן, עולם מצומצם עם מגבלות וחוקים שונים. מטרה נוספת של האנתרופוסופיה היא לפתח כשרים נפשיים ורוחניים, כדי שלאדם תהיה שוב גישה למקורותיו האלוהיים, וע"י כך יבין את ייעודו בחיים ואת משמעותם ע"י הכוח האלוהי שהוא זוכה לו ובזכותו הוא אינדיבידואל חופשי בעל כוח (גולדשמידט, 2012; קר לגרן, 2006)

2. סקירת ספרות:

מהו ההקשר החברתי היסטורי שבו החלה מסגרת חינוכית זאת לפעול. ובה הוא פועל כיום.

על מנת שנוכל להבין כיצד הוקמו בתי ספר המשלבים חינוך אנתרופוסופי ודתי נבחן ונסקור את השילובים של גישה זו. בתחילה נציג את הגישה האנתרופוסופית ולאחר מכן את הגישה החינוכית הדתית שדרכן הוקם מוסד הלימודים "אנתרופודוס".

מקור השם 'אנתרופוסופיה' הוא יווני-לטיני ומשמעותו "חכמת האדם" ונקרא גם 'ידע האדם' או 'מדע הרוח' (קר לגרן, 2006). תורה זו, נוסדה ע"י רודולף שטיינר (1861-1925), אשר נולד בהונגריה וחי בווינה וגרמניה, פילוסוף אוסטרי ומדען, והנה בעלת זיקה לנצרות. שטיינר סבר כי לנצרות ולישו יש את התפקיד המרכזי בהתפתחות הרוחנית של העולם, ועל רקע זה ייסד כת משלו הקרויה - 'אנתרופוסופיה' כצורה של 'נצרות אמיתית' (קורן, 2015). במרכז תורה זו נמצאת האישיות החופשית והחושבת של האדם העצמאי, המסוגל לנהל את חייו מתוך עולם רוחני צרוף וכן, להשתמש בכוחותיו תוך דגש על עצמאות וחירות רוחנית מלאה כתנאי להתפתחות בריאה, על מנת לחוות את הקשר בינו לבין העולם של חומר, מרחב וזמן, עולם מצומצם עם מגבלות וחוקים שונים. המטרה של האנתרופוסופיה היא לפתח קשרים נפשיים ורוחניים, כדי שלאדם תהיה שוב גישה למקורות האלוהיים, וע"י כך יבין את ייעודו בחיים ואת משמעותם ע"י הכוח האלוהי שהוא זוכה לו ובזכותו הוא אינדיבידואל חופשי בעל כוח, וזאת ניתן לראות בכתביו של שטיינר (p, 1976 Steiner, 76): "רק על ידי התפתחות רוחנית ויצירת "אברי חישה רוחניים" ניתן באמת להבין את האדם והעולם." (גולדשמידט, 2012 ; קרלגרן, 2006).

החינוך הדתי נוסד בתחילת המאה ה-20 המהווה מסגרת המשך ארגונית לזרם "המזרחי" אשר היה מורכב ממוסדות עצמאיים ששירתו את האוכלוסייה הדתית החזקה. הם מנוהלים על ידי המינהל לחינוך דתי במשרד החינוך בירושלים. מוסדות החינוך הממלכתיים-דתיים קיימים ופועלים מכוחו של חוק חינוך ממלכתי שנתקבל בכנסת ישראל בשנת 1953 הקובע כי חינוך ממלכתי-דתי הוא "חינוך ממלכתי, אלא שמוסדותיו הם דתיים לפי אורח-חייהם, תכנית-לימודיהם, מוריהם ומפקחיהם" (אתר משרד החינוך). בשנת 1998 נוסח מחדש חוק זה ונוספה פיסקה המייחדת יותר את מהותו של החינוך הממלכתי הדתי: "והוא מחנך ברוח הציונות הדתית". דרכו של החינוך הממלכתי דתי מעוצבת על פי המציאות המתחדשת של חיים יהודים עצמאיים בארץ ישראל, תחת ההסכמה לשיתוף פעולה של ציבור דתי עם גורמים שלטוניים, שאינם מכירים בסמכותה של ההלכה היהודית. כמו כן, החינוך הממלכתי דתי מייצג את הקבוצה היהודית בחברה הישראלית, המתמודדת בחיי היום-יום בדרך דתית עם המציאות של תקופתנו, בלי להסתגר ובלי להתבדל מכלל הציבור היהודי בארץ ובעולם, ויתרה מכך, הוא משלב בחינוכו יסודות של הסברה, הנעת תלמידיו והכוונתם, במטרה לפתח להם בסיס של סולידריות עם הציונות הדתית. (דגן, 2006).